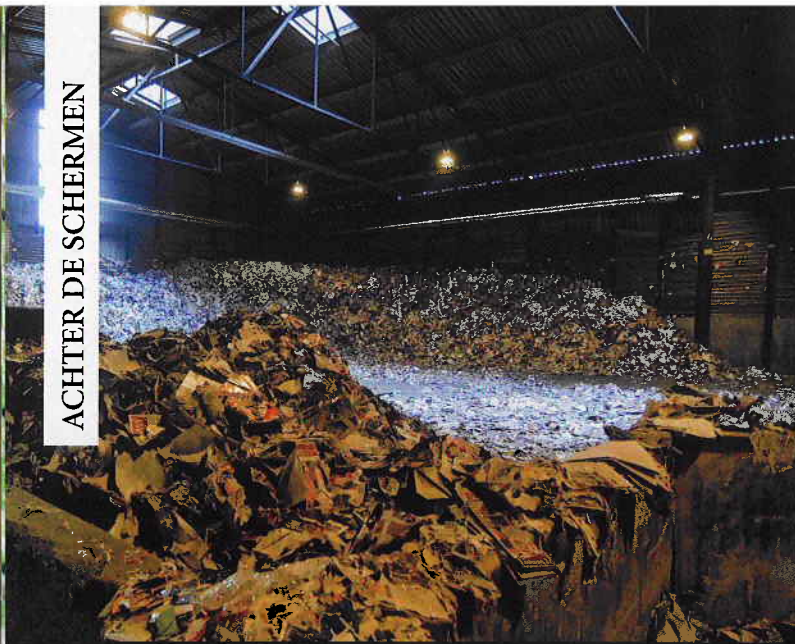

WAT GEBEURT ER MET ONS OUD PAPIER?

Van glossy tot krant

JOURNALIST LEO ALEXANDER
SCHLANGEN GOOIDE HET
EERSTE NUMMER VAN GREEN.2
- NA HEM EERST GOED GELEZEN
TE HEBBEN, NATUURLIJK -
KEURIG IN DE PAPIERBAK EN
VOLGDE DE RECYCLEREIS VAN
HET TIJDSCHRIFT.

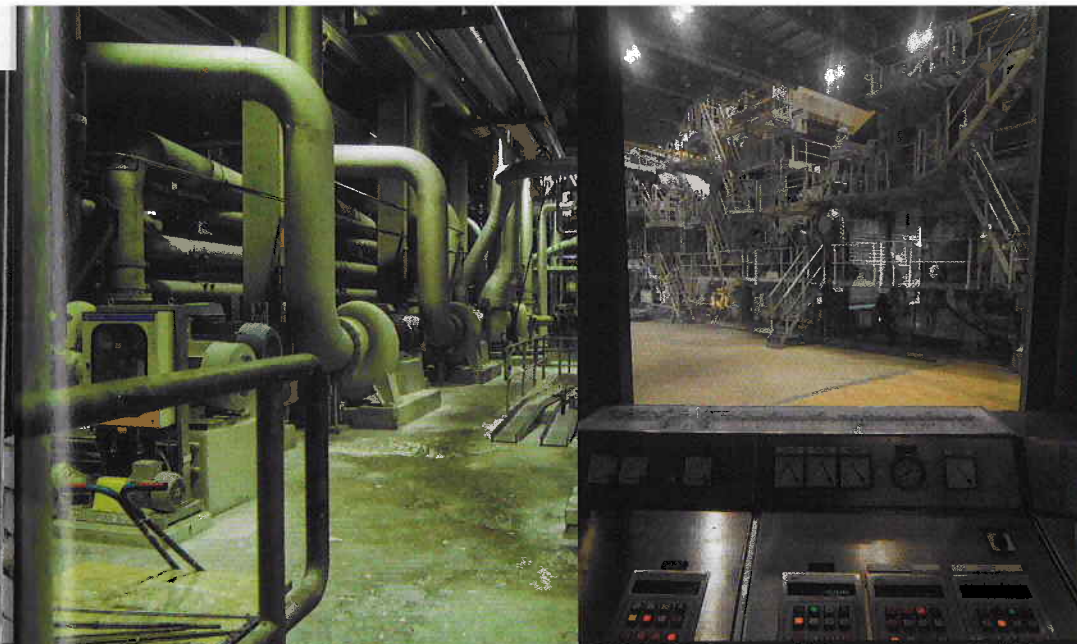
Beeld: Elmar Krop

DE 'BUNKER' IS HET BEGIN VAN EEN LOPENDE BAND.

DE LOPENDE BAND LEIDT HET PAPIER NAAR DE SORTEERMACHINE.

DE SORTEERMACHINE HERKENT ZELF PAPIERVEZELS.

EEN MOOIE VONDST, DEZE SPIEGEL UIT 1962.

15.00 uur

Constantijn Huygenslaan, Leiden

"Ik moet naar China."
Mijn vriendin kijkt me verbaasd aan.
Eerlijk gezegd had ik zelf ook niet gedacht dat ik bij het volgen van mijn oud papier een wereldreis zou gaan maken. Een fikse partij Nederlands oud papier gaat namelijk naar China, zo krijg ik te horen van Kluivers Recycling, mijn plaatselijke papierinzamelaar. In China zijn enorme bossen gekapt, terwijl de vraag naar papier er met de dag stijgt – meer welvaart betekent tenslotte meer papierverbruik. Om aan de monstrueuze binnenlandse papierbehoefte te voldoen, bouwen de Chinezen de ene na de andere nieuwe papierfabriek. Maar die moeten wel kunnen draaien en daarom kopen de Aziaten tonnen oud papier in Europa op. Oud papier vormt de belangrijkste grondstof voor het maken van nieuw papier. Scheepsladingen gekreukte Volkskranten, Gamma-folders, plaatselijke sufferdjes en ander afgedankt papier – een Nederlands bedrijf als Ciparo vult zo'n 600 containers per maand – vertrekken tegenwoordig vanuit Rotterdam naar het Rijk van het Midden, zoals de Chinezen hun land liefkozend noemen. En ze betalen er grof voor, zo'n 170 euro voor een ton ongesorteerd oud papier. Door de Chinese vraag is de prijs van oud papier in ons land enorm gestegen en dat maakt het werk van de Nederlandse papieropkoper er niet makkelijker op. In de luwte van onze papierbakken woedt een moordende concurrentiestrijd.

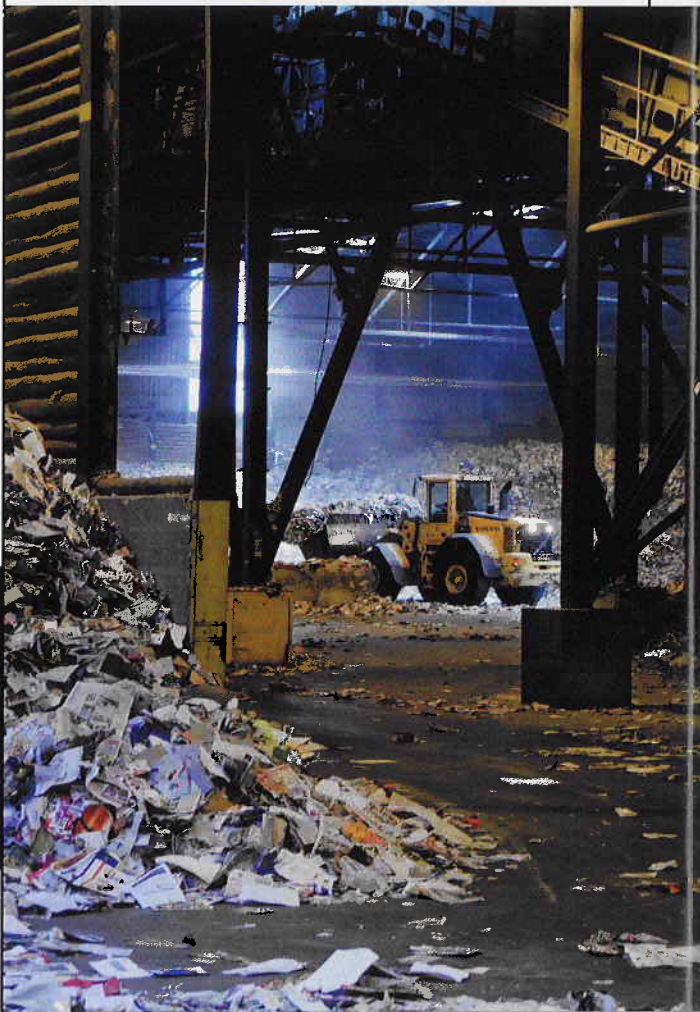
NEDERLAND BOVENGEMIDDELD

In Europa wordt meer dan de helft van al het papier opnieuw gebruikt; het is daarmee het meest gerecycled materiaal. In Nederland ligt het percentage hergebruikt papier aanzienlijk hoger dan het Europees gemiddelde. In 2007 werd ruim 2,7 miljoen ton oud papier en karton ingezameld én hergebruikt. Dat is 78 procent van het totale papier- en kartonverbruik in ons land. Alleen Noorwegen (81 procent) en Zwitserland (80 procent) doen het beter dan wij.

2 dagen later, 08.00 uur

Constantijn Huygenslaan, Leiden

Een kleine tegenvaller, wat mij betreft. In plaats van Tianjin of Shanghai wordt het het altijd bruisende Renkum aan de Rijn. De lading oud papier uit mijn wijk, inclusief het eerste nummer van Green.2, is namelijk door inzamelaar Kluivers verkocht aan een sorteerder in Gelderland. Het retourtje China kan ik dus uit mijn hoofd zetten. Het Leidse oud papier gaat morgen op transport naar het 'Verre Oosten' in Nederland.

1 dag later, 09.00 uur

Bokkedijk, Renkum

"Het maken van papier is een ambacht. Je leert het niet op school, maar in de praktijk, aan de machine." Henk Beekhuizen komt uit een 'papierfamilie'. Hij is al weer de derde generatie die zijn geld ermee verdient. Beekhuizen is productie leider bij Reparco, een papiersorteerder. Hij koopt overal papier op, vaak in Duitsland, maar ook bij Nederlandse fanfares, scholen en voetbalclubs die de clubkas willen spekken.
In de stoffige, rechthoekige loods rijden bulldozers af en aan. Ze scheppen papier en donderen het in de zogenoemde bunker, het startpunt van een lopende band. "We vinden van alles," glimlacht Beekhuizen. "Echt niet alleen papier, maar ook mobiele telefoons, pinpassen, rijbewijzen, camera's..." In zijn kantoor bewaart hij zijn eigen mooiste vondsten: een hemelsblauwe stoelvertrek met de tekst 'Tweede Kamer der Staten Generaal', een loodzware kanonskogel, een bankbiljet uit Mozambique en een koningin Wilhelmina special van het tijdschrift De Spiegel uit 1962. "We verzamelen ook pluchen beesten. Die schenken we aan een kinderdagverblijf."

EN ZO WORDT GREEN.2 UITEINDELIJK TOCH NOG PULP...

09.30 uur

Bokkedijk, Renkum

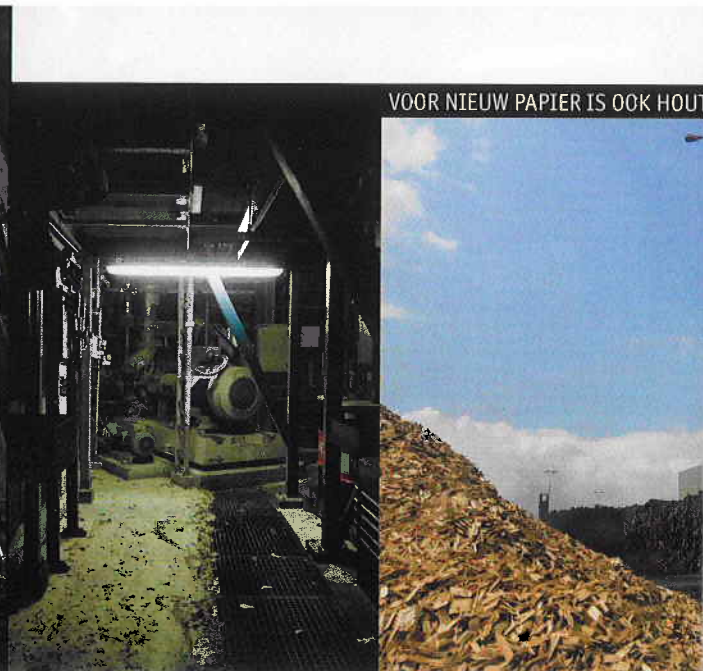
Per dag draaien Henk Beekhuizen en zijn achttien werknemers er zo'n 400 ton oud papier door. De sorteermachine, een stalen constructie met op verschillende plekken een specifiek sorteestation, is twee jaar oud en de modernste van ons land. "Voorheen deden we alles met de hand," vertelt Beekhuizen. Een monnikenwerk moet dat geweest zijn, het graaien naar karton, plastic, pannensets en kleding in een oneindige stroom papier. Tegenwoordig doet Beekhuizen het met minder handen. Een automatische zeef doet het grove werk, een machine met zogenoemde *paperspikes* prikt het stijve karton tussen het papier uit, de Red Wave (een optische sorteermachine) herkent papiervezels en blaast alles met een grotere dichtheid zoals kartonsnippers, plastic en piepschuim weg. Aan het eind van de rit (van ongesorteerd naar gesorteerd duurt een uurtje) komen we weer mensen tegen langs de lopende band. Ze pikken als een havik die een muisje klauwt de overgebleven stukken hout en ijzer uit de voortdurende papierrivier. In een flits komt een vermomfaaide Wendy van Dijk voorbij, op de cover van mijn ouwe *Green.2*.

VAN DE POT GERUKT

Van gebruikt toilet papier wordt geen nieuw papier gemaakt. Jammer, want per dag belandt alleen in Nederland al zo'n 22.000 kilometer wc-papier in het riool. Als dat papier voorzien is van het officiële Europese Ecolabel (het EU-logo verwerkt in een bloemetje) dan is het voor 99 procent gemaakt van oud papier en voldoet het aan strenge eisen die de EU stelt aan de mate van water- en luchtverontreiniging, broeikasgasuitstoot en elektriciteitsverbruik tijdens het productieproces. Heeft het niet zo'n keurmerk dan is de kans groot dat er bomen gekapt zijn voor de productie ervan. Volgens het Wereld Natuur Fonds worden er wereldwijd zo'n 270.000 bomen per dag door de wc-pot gespoeld of als afval (servetten, tissues etcetera) weggegooid.

HET PAPIER REIST DOOR ONAFZIEBARE LANGE LEIDINGEN.

VOOR NIEUW PAPIER IS OOK HOUT

HET HERGEBRUIKTE PAPIER IS ALWEER BIJNA DE KRANT VAN MORGEN.

10.00 uur Bokkedijk, Renkum

Het ongesorteerde Nederlandse papier dat bij Reparco binnenkomt is gemiddeld voor zo'n vijf procent vervuild. Volgens Henk Beekhuizen is dat hartstikke netjes. "Het oud papier uit Duitsland kan daar niet aan tippen. Dat is veel zwaarder vervuild. Onze oosterburen kunnen hun papier gratis laten ophalen, maar voor huisvuil moeten ze betalen. Alles wat ze samen met het papier kunnen weggooiden, is mooi meegenomen... En dat krijgen wij dus op ons dak." Het gesorteerde papier dat Reparco verlaat, bevat gemiddeld nog zo'n 3 procent vervuiling. Opvallend is dat ze bij Reparco ook karton tot vervuiling rekenen. Zelf gooi ik dat namelijk ook gewoon in de papierbak... Beekhuizen: "Op zich is dat niet erg, het is natuurlijk ook een papiersoort. Maar ons bedrijf levert gesorteerd papier aan een papierfabriek en die kan niks met karton. Het karton dat wij er uithalen, verkopen we door aan de kartonfabriek." Nat papier en karton zijn volgens Beekhuizen een hel. "Onze sorteermachines raken ervan in de war. Het karton dat slap is geworden, kunnen ze er niet meer uithalen. De hele boel loopt dan vast."

NAGEAAPT VAN DE WESP

De naam 'papier' is afgeleid van het Latijn 'papyrus', een rietsoort die op de oevers van de Nijl groeit, en waarvan de oude Egyptenaren een soort papier maakten. De uitvinding van het papier zoals wij dat nu kennen, wordt toegeschreven aan de Chinees T'sai Lun. In het jaar 105 n. Chr. maakte hij van bamboeriet, boombast en zijdeafval beschrijfbaar vellen. Dat trucje aapte hij na van de wesp. Voor het boetsen van een nestje vermaakt de gevleugelde vriend met behulp van z'n speeksel namelijk bepaalde plantvezels tot een brij die opdroogt tot een soort karton.

11.00 uur Veerweg, Renkum

Sorteerbedrijf Reparco levert uitsluitend aan de papierfabriek Norske Skog Parenco. Vroeger onderdeel van de Nederlandse Van Gelder Groep maar tegenwoordig in Noorse handen. Overigens stond rond 1720 op deze plek al een papiermolen. Reparco en Parenco liggen pal naast elkaar. Maar de papierfabriek is vele malen groter, met een fabrieksterrein van veertig hectare groot (!) en met zo'n 430 mensen op de loonlijst. Het is de enige krantenpapierfabriek van Nederland en produceert ondermeer papier voor De Telegraaf, de Volkskrant, NRC Handelsblad en folders van drogisterij 't Kruidvat. De fabriek draait 24 uur per dag, zeven dagen per week en spuwt per minuut 1500 meter papier de wereld in. Op jaarbasis goed voor zo'n 400.000 ton papier.

11.30 uur Veerweg, Renkum

Samen met de lading gesorteerd papier van Reparco arriveren we in Parenco's fabriekshal voor oud papier. Metershoge bergen folders, brochures, kranten en tijdschriften vormen een merkwaardig Alpenlandschap. Het gerucht gaat dat hier vroeger mannelijke werknemers tijdens de lunchpauze zochten naar seksboekjes. Maar daar weet Suzanne van Vlerken, de HR & Communicatie adviseur van Parenco niks van. Van mijn oude Green.2 is geen spoor meer te bekennen. Wendy is begraven onder schoolrapportjes, de Edese Post en Duitstalige flyers. Parenco gebruikt ongeveer 80 procent oud papier voor het maken van nieuw papier. De overige 20 procent bestaat uit verse houtvezels, die als een soort papje aan de papierpulp wordt toegevoegd. Van Vlerken: "Het hout komt hoofdzakelijk uit Europa en is afkomstig van duurzaam beheerde bossen. Wij gebruiken louter restafval uit die bossen. De mooie stammen gaan naar meubelfabrikanten, wij kopen de takken en de stukken die zij niet kunnen gebruiken. Die vermalen we hier op ons eigen terrein."

12.30 uur Veerweg, Renkum

We verliezen de Leidse lading oud papier uit het oog. Een gesloten, ellenlang leidingensysteem voert het papier door de fabriek. Onderweg wordt er water toegevoegd, wordt het verhit en gaat het door ettelijke zeef-, draai- en schroefsystemen om de brij schoon en op de juiste dikte te krijgen. Buiten zien we een container staan, met daarin ontelbaar veel nietjes, ringbanden en andere metalen onderdeeltjes die nog uit het papier zijn gehaald. Met oordoppen in, schoenen met stalen neuzen en een fluorescerend hesje aan, een helm op volgen we 'onze brij' door immense hallen met immense buizen, silo's en pruttelende apparaten. Onderweg leren we een nieuw woord, waarmee je elk potje Scrabble wint: 'flotatie-ontinkingsmachine'. Onder hoge druk perst die lucht in de brij om schuimbellen te maken waaraan de inkt - die nog in het oud papier zit - zich hecht. Door het schuim vervolgens af te romen, wordt de pulp 'ontinkt'.

14.00 uur Veerweg, Renkum

De leidingen voeren als zilveren aderen de pulp naar het kloppend hart van de fabriek: de PM1 en de PM2. De twee reusachtige papiermachines van minstens honderd meter lang en ruim negen meter breed zouden niet misstaan als ruimteschepen in een sciencefictionfilm van Steven Spielberg. De pulp wordt aan het begin op zeefdoeken gespotten die er voor zorgen dat er bladvorming ontstaat. Door de doeken te persen en te drogen tussen draaiende cilinders ontstaat krantenpapier. Het hele proces in de machine duurt niet veel langer dan vijf keer knippen met je ogen. De moederrol, helemaal aan het eind, bevat zo'n zestig kilometer papier en weegt zonder de spoel 23 ton. Gladstrijken, knippen en de papierrollen, een soort wc-rollen voor reuzen, zijn klaar om naar de drukkerij te gaan. Het hele traject in de papierfabriek heeft slechts drie uur geduurd.

Een dag later, 08.00 uur, Constantijn Huygenslaan, Leiden

De brievenbus in mijn voordeur kleppert vrolijk. Ik hoor de Volkskrant op de deurmat ploffen. Met dank aan mijn oude Green.2, die mede het nieuws van vandaag mogelijk heeft gemaakt.

BELLEN MET DE PAPIERBAK

Is de papierbak in uw straat ook altijd vol? Inzamelingsbedrijf Van Munster heeft er iets op bedacht. Door sensoren te plaatsen in de papierbak, kunnen ze op afstand, via internet om precies te zijn, checken of de bak al vol is. Ook de chauffeurs van het bedrijf kunnen onderweg met hun gsm de actuele status van een bak checken. Is er eentje vol, dan legen ze hem. Maar is er eentje pas halfvol, dan hoeven ze er niet langs te rijden. Het communiceren met de papierbak spaart brandstof uit, zorgt voor een efficiëntere bedrijfsvoering en voorkomt volgepropte papierbakken waar u en ik zo'n hekel aan hebben. Ideeetje voor heel Nederland?

WAT WÉL EN WAT NIET?

De Stichting Papier Recycling heeft een scheidingswijzer opgesteld die laat zien wat wel en wat niet als oud papier mag worden weggegooid. Zaken als kranten, tijdschriften, boeken en kleine kartonnen doosjes van bijvoorbeeld hagelslag, thee en lampen kunnen gewoon in de papierbak. Nat papier en karton, plastic folies en draagtassen, kartonnen drankverpakkingen en diepvriesverpakkingen zijn echter uit den boze. De stichting onderzocht recent de inhoud van onze papierbakken en stelde een top 5 samen van zaken die wij ten onrechte als oud papier bestempelen:

- 1 plastic folie (seals) om (reclame) drukwerk
 - 2 drankenkartons
 - 3 diepvriesverpakkingen
 - 4 pizzadozen
 - 5 behangpapier
- www.prn.nl

